

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 54, nummer 3
herfst 2020

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken'

Jaargang 54
nummer 3, herfst 2020
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN: 0929-876

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
R.G. (Rob) Moolenbeek, eindredacteur
Mr. J.C. Buhrmannlaan 42
1244 PH Ankeveen

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Hans Hover
Paul Keuning
Rob Moolenbeek
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Pieternel Vlasblom
Gaast 31
1274 AP Huizen
035-5261224

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk: voor de 28ste van de maanden
december, maart, juni, september

Copyright

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen en bijbehorend copyright van beeldmateriaal.

Foto's op de omslag

De foto van de Drieteenstrandlopers op de vooromslag is van Andrea Rietbergen.

De foto van de Huismus ♀ op de achteromslag is van Wim de Jong

inhoud

---

8 Rode Lijsters: de Kwak

---

15 Ringweetjes (van een niet-ringer)

---

24 Eerste broedgeval van de Grote Gele Kwikstaart in Gooi- en Vechtstreek

---

en verder . . . .

- 2 Colofon en Inhoud
- 3 Een greep uit de VWG-activiteiten Van de Redactie
- 4 Van de voorzitter
- 5 Ledenraadpleging ALV van de VWG Mededeling Vogelbescherming
- 6 Mexicaanse taferelen in de Eempolder
- 10 Boekbespreking: Bescherming van Biodiversiteit
- 11 Boekbespreking: Tytonidae-kerkuilen van de wereld
- 12 Broedvogels van Bikbergen, Crailo, De Beek, Reigerseiland en Oud Bussem 2019
- 12 Goois Nestkast Onderzoek, Jaarverslag 2019
- 13 Een Witte Kwikstaart broedend in een halfopen nestkast op Fort Uitermeer in Weesp
- 18 In memoriam Wim Leclercq
- 19 Vogeltreffers
- 23 Gierzwaluw broedt in spechtenhol
- 29 Wouw: Op Armslengte
- 30 Wat was interessant in de vogelbladen?
- 33 De Stormmeeuw in de westelijke Eempolders
- 36 Witte Kwikstaart broedt in bosuilenkast op Cruysbergen
- 37 Vogelhospitaal Naarden
- 38 VWG Informatie
- 38 Programma
- 39 Adressen

een greep uit de VWG- activiteiten

De groepsactiviteiten zijn gelukkig weer opgestart. De leden vinden het enorm fijn om elkaar in het veld weer tegen te komen. De registratie via de website voor de excursies verloopt naar volle tevredenheid. Voor de excursieleiders is het prettig om te weten hoeveel deelnemers er (ongeveer) komen, zodat er, indien nodig, extra excursieleiders opgeroepen kunnen worden om grote groepen in kleinere te verdelen.

De cursussen en lezingen zijn ook weer begonnen. 'De Drie Dorpen' (Ankeveen) is onze tijdelijke 'corona-proof-locatie' waar we met ongeveer 50 personen veilig kunnen samenzijn. Op pagina 38 staan de geplande lezingen. Kijk ook regelmatig op de websites voor nieuw aanbod.

Van de redactie REDACTIE

Het viel niet mee om in deze hectische zomermaanden weer een Korhaan op tijd klaar te krijgen. Allereerst was er de corona pandemie wat tot gevolg had dat er minder in groepsverband 'gevogeld' kon worden. Ook de warme dagen en de oververhitte werkplekken nodigden niet uit om langdurig achter de computer te kruipen. Gelukkig kunnen we altijd rekenen op auteurs van een aantal vaste rubrieken zoals de Eempolder, de boekbesprekingen, 'over vogels en verwondering', de Vogeltreffers en de vogelbladen.

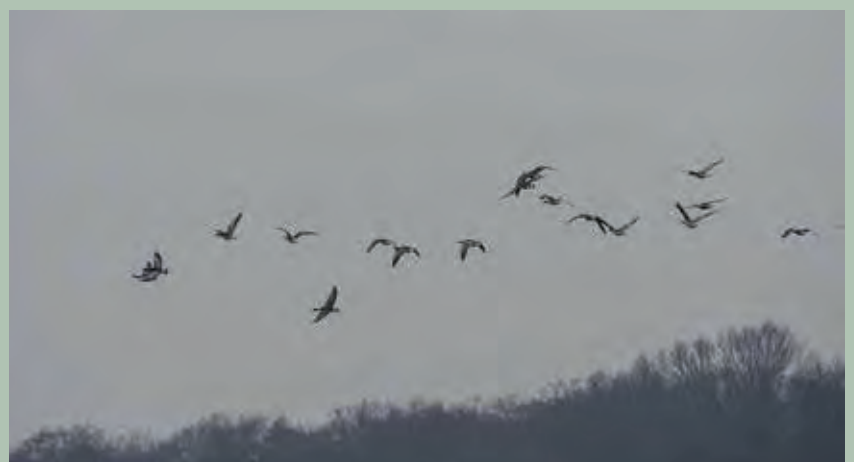
Het excursieprogramma komt er nog wat bekaaid af maar ook dat is nog een gevolg van de corona-uitbraak. Verheugend is het dat we toch weer wat artikeltjes kregen van 'nieuwe' schrijvers. Ik hoop dat die trend doorzet!! Gelukkig heeft het bestuur wel kans gezien om een goede alternatieve plek voor onze najaarslezingen te vinden. Partycentrum 'De Drie Dorpen' op de grens van 's-Graveland en Ankeveen is goed te bereiken en er is voldoende parkeergelegenheid. Een mooie gelegenheid om elkaar weer op 1,5 m te treffen en nieuwtjes uit te wisselen.

Wat betreft het voorkomen van vogels in ons werkgebied verwijs ik graag naar het interessante artikel over de broedende 'boomgierzwaluw' in Hilversum. En zeker ook naar het artikel van Jelle Harder over de Grote Gele Kwikstaart. Leuk om weer eens goed nieuws over een nieuwe Gooise broedvogel te kunnen melden!

En dan de Eikenprocessierups. Dit voorjaar zijn in de BEL-gemeenten (Blaricum, Eemnes en Laren) zo'n 700 nestkasten opgehangen. Ook langs het Bergsepad in Ankeveen zijn door het Waterschap nestkasten geplaatst in de eikenbomen. Geen idee of al die kasten gecontroleerd zijn en weer schoongemaakt worden voor het voorjaar van 2021. Weet iemand hier iets over te zeggen? Wel heb ik de indruk dat het eikenprocessie-probleem in ons werkgebied dit jaar meeviel. Helpen de extra nestkasten toch of zijn dit natuurlijke jaarlijkse schommelingen?

Als u dit leest staat de herfst weer voor de deur. De Gierzwaluwen zijn al weken geleden vertrokken en misschien ziet u nog een enkele laatste Boeren- of Huiszwaluw. Ook de Kol- en Brandganzen zullen binnenkort weer op de weilanden te vinden zijn. Kortom, de herfst is altijd een leuke tijd om te vogelen met al die trekvogels. En ziet u iets interessants of bijzonders, zet het op papier. Wij zijn blij met uw kopij.

Rob Moolenbeek

De najaarsvogeltrek zal spoedig beginnen

Van de voorzitter

Ik wil er wel aan wennen [corona], maar het lukt mij nog niet echt. Natuurlijk zijn er veel dingen waar ik eenvoudig rekening mee houdt. Zoals het gesprek op 1,5 meter, vaak handen wassen en regelmatig met een ontsmettingsdoekje wat klinken afvegen, videovergaderen en thuiswerken en nog wat voorbeelden. Wat voor mij niet went, is dat we niet of moeilijk bij elkaar kunnen komen met groepen mensen en dat we moeilijk meerdaagse reizen over de grens kunnen plannen (al was het maar naar België of Zweden). En vreemd genoeg mis ik het handen schudden bij ontmoetingen ook nog steeds. Feit is wel, dat we eraan zullen moeten wennen. "Niet alles kan overal"; zei ook de commissie Remkes al in haar advisering over de aanpak van de stikstofcrisis. Maar wat kan dan nog wel? Nou daar zijn we

ook als vereniging naar op zoek. Onze eigen Infoschuur, hoe mooi en fijn ook, biedt binnen de 1,5 meter regelgeving onvoldoende ruimte voor veel van onze activiteiten. Daarom wijken we voorlopig uit naar 'De Drie Dorpen' (Cannenburgeweg 51 in Ankeveen) voor onze bijeenkomsten binnen. Hier hebben we vooralsnog voldoende ruimte. Nu voor gezelschappen tot 40 deelnemers na 1 september hopelijk meer. En hier worden we tevens ontzorgd bij het 'coronaproof' uitvoeren. Samen georganiseerd het veld ingaan om vogels te kijken, is weer opgestart. Vooralsnog eerst binnen het werkgebied en met aanmelding vooraf via de website. Na de zomer gaan we na hoe we dit stapsgewijs nog verder uit kunnen bouwen.

Maar liefst 84 leden hebben deelgenomen aan de virtuele ledenraadpleging, als alternatief voor de Algemene ledenvergadering (ALV). Elders in De Korhaan kan je lezen wat dit als resultaat heeft opgeleverd. Natuurlijk hopen we, dat we in maart 2021 weer bij elkaar kunnen komen voor een ALV met een lezing na afloop in de ons zo vertrouwde Infoschuur. Misschien wel in combinatie met een digitale raadpleging? Eerst maar eens zien hoe deze pandemie zich verder ontwikkelt.

Blijf gezond en geniet van de natuur.

Piet Spoorenberg

Hebben jullie nog iets gezelligs gebuukt voor het Vogeltrekweekend van 2, 3 en 4 oktober??

Nee, geen trek. Wij blijven dit jaar in Nederland ivm code oranje en rood in het Zuiden.

d.

Algemene Ledenvergadering 2020

van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Resultaat van de digitale raadpleging

Beste leden,

Vanwege de maatregelen betreffende de door corona veroorzaakte epidemie hebben we in het voorjaar van 2020 geen Algemene Ledenvergadering (ALV) kunnen houden. Vooruitlopend op een latere behandeling in de ledenvergadering hadden we als bestuur al zoveel mogelijk gehandeld conform jaarplan en begroting 2020. De epidemie en de beperkingen bleven echter aanhouden en we zagen dat een nieuw moment voor een ledenvergadering te laat in het jaar zou zijn. Daarom hebben we als alternatief een digitale raadpleging georganiseerd. In juni hebben we in De Korhaan, in de nieuwsbrief en op de website alle leden opgeroepen om digitaal de bevindingen door te geven.

Totaal hebben er 84 leden gereageerd op deze digitale raadpleging. Op alle gevraagde punten werd unaniem ingestemd door de 84 inzenders. Aanvullend werd door veel inzenders ook in woorden enthousiast gereageerd op

het vele en goede werk, dat door onze vereniging wordt verzet.

Door een foutje in de raadpleging zijn we helaas vergeten om specifiek instemming te vragen bij het verslag van de ledenvergadering van 21 maart 2019 en het jaarplan en begroting 2020. Dit is natuurlijk heel onhandig en vervelend. We gaan er als bestuur nu vooralsnog vanuit, dat ook deze de instemming van de leden hebben.

Bij de ledenraadpleging zijn door enkele leden inhoudelijke opmerkingen gemaakt of vragen gesteld. Alle opmerkingen, vragen en de bijbehorende antwoorden verwerken wij naast bovengenoemde resultaten van de ledenraadpleging in een verslag over de ledenvergadering van juni 2020.

In de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering, naar alle waarschijnlijkheid in maart 2021, kunnen we dit verslag dan weer gezamenlijk beoordelen en vaststellen.

Wij denken als bestuur, dat we hiermee de beste passende route gekozen hebben om dit formele deel van ons verenigingswerk op correcte wijze te behandelen.

Uiteraard missen wij ook de vele leuke en spontane contacten, die het lidmaatschap van een vereniging extra plezier geven. Langzaam starten we weer de excursies op, passend binnen de geldende regelgeving. En in het najaar zullen we ook weer ledenbijeenkomsten organiseren. Vooralsnog niet in onze eigen infoshuur, maar op een locatie, waar dit veilig en conform de regelgevingen gedaan kan worden.

Voor dit moment wensen we iedereen een goede gezondheid toe en hopen we de komende maanden weer steeds meer gezamenlijk activiteiten te kunnen ontplooiën.

Het bestuur van de Vogelwerkgroep Huub Casander, Doortje van Dijk, Wouter Rohde, Piet Spoorenberg, Niek Wieringa

Mededeling Vogelbescherming

Op 2, 3 en 4 oktober 2020 organiseert Vogelbescherming Nederland het eerste Nationaal Vogeltrekweekend. Informatie over dit initiatief vindt u op de website: www.vogelweek.nl

Mexicaanse Roodmus | Jurrien Uiterwijk

Mexicaanse taferelen in de Eempolder

Jurrien Uiterwijk

Na het lezen van de bovengenoemde titel denk je uiteraard aan taco foodtrucks, avocado's, tequila en sombrero's. Echter dit keer heeft de titel meer te maken met een bijzondere waarneming.

Op zondag 21 juni 2020 fietste ik begin van de avond langs het bekende zonnebloemveldje in De Kampen (Blaricum). Ik genoot van twee juveniele Roodborsttapuiten, die gevoerd werden door de ouders, de oude zonnebloemstengels gebruikend om te loeren naar insecten. Halverwege de stengels waren Grasmussen bezig met het voeren van hun jongen. Iets verderop zat een groepje Huismussen in een wilg, met bovenin enkele Putters en Groenlingen. Bij de wilg aangekomen vloog de groep mussen een koolzaadveldje in en begon daar de foerageren, waarvan één mus dicht langs de weg in een koolzaadplant ging zitten.

Toen ik goed keek zag ik dat de mus er wel erg apart uitzag. Donker qua kleur, oranje rond zijn snavel en op zijn kop een grove snavel en gestreept. Wat is dit? De vogel was blaadjes van de koolzaadplant aan het eten en ik heb dat vastgelegd op foto. Inmiddels dacht ik aan een Roodmus vrouwtje (?) of jong? Ik sloop een metertje dichterbij, de mus merkte dat op, draaide zich om en ik bleef doodstil staan. Toen begon hij weer te eten, en heb ik nog enkele foto's gemaakt. Ik had nu de voorkant, zijkant en achterkant, dus dat is makkelijker bij het determineren. Toen ik nog dichterbij wilde komen, was de vogel gevlogen samen met wat Huismussen en uit het zicht ergens in het koolzaadveldje. Vol vraagtekens ben ik naar huis gefietst en heb de foto ingevoerd op Waarneming.nl en het bleek een Mexicaanse Roodmus te zijn. Verder gegoogeld, en het blijkt dat het een makkelijke vogel is die in

volières gehouden wordt. Makkelijk in de zin dat het een sterke vogel is, die weinig omkijken nodig heeft. De mannetjes worden prachtig rood, hoewel er ook gele variaties bestaan, en na het broeden wordt het rood meer oranje. De vrouwtjes blijven bruinig gestreept. Het verspreidingsgebied ligt van Canada tot Mexico. En het vogeltje is een vinkachtige (familie Fringillidae). Mijn waarneming betreft waarschijnlijk een uitgezette of ontsnapte Mexicaanse Roodmus. Ik heb op Waarneming.nl gezocht en zag dat er vorig jaar 12 waarnemingen waren over het hele jaar en door het hele land. Mijn waarneming is nummer 12 van dit jaar. Er is dus een gestaagde groeiende lijn te zien. Naast de Halsbandparkiet een nieuwe soort in opkomst? Voor mij is de *El Chapo Finch* welkom.

Mexicaanse Roodmus | Jurrien Uiterwijk

De Kwak

Bert Roelofs

De Kwak (*Nycticorax nycticorax*) staat op de Rode Lijst 2017 in de categorie 'ernstig bedreigd', vanwege de nog steeds zeer geringe hoeveelheid broedende vogels in Nederland.

In inmiddels lang vervlogen tijden kwamen er in Nederland grote broedkolonies van de Kwak voor. Als gevolg van ontginning van uitgebreide moerasgebieden en de daarmee samenhangende toenemende verstoring, bleef er steeds minder geschikte leefruimte voor deze vogel over. Ook watervervuiling verminderde het voedselaanbod van vissen, amfibieën en insecten dikwijls ernstig. Eieren werden grootschalig geraapt. Naar verluidt was het omstreeks 1880 gedaan met de Kwak in Nederland. Begin 20ste eeuw mislukte een poging de Kwak te herintroduceren in het Naardermeer. De laatste 70 jaar worden er wel geregeld kleine groepjes broedvogels ontdekt. Maar het is onduidelijk of het volledig wilde dieren betrof of ontsnapte exemplaren uit herintroductieprogramma's in verschillende dierenparken. Volgens Sovon Vogelonderzoek Nederland broedden er in 2018 zo'n 20 tot 25 paren in Nederland. Buiten het broedseizoen tijdelijk aangevuld met 30 tot 50 mogelijk vooral Franse onvolwassen vogels, die noordwaarts trekken. Nederland bevindt zich aan de noordgrens van het verspreidingsgebied.

Deze zeer gedrongen en kleine reigerachtige is een echte globetrotter. Hij komt wereldwijd voor, behalve in Australië en op Antarctica. In onze streken treffen we alleen de nominaat *Nycticorax nycticorax nycticorax* aan. De Engelse naam 'Black-crowned Night Heron' benoemt twee kenmerkende elementen: de zwarte kruin, (ook al vind ik die eerder blauwachtig) en het feit dat deze soort vooral 's nachts foerageert. Overdag vertoeven ze dus graag in meer gesloten habitats, waar ze zich overdag verdekt kunnen terugtrekken. Tijdens

Kwak | Bert Roelofs

een vakantie in zuid Frankrijk ontdekte ik jaren geleden een plasje, waar een groep van ongeveer tien Kwakken laat in de avond stond. Tegen schemer zag ik ze in kleine (familie?) groepjes wegvliegen. De volgende morgen stond ik er bij het eerste licht en trof er een paar aan om het plasje en de rest zat al poetsend in een aantal bomen. Voor een uur of zeven hadden alle Kwakken zich in het gebladerte van de bomen teruggetrokken en waren ze volstrekt onzichtbaar voor de rest van de dag.

Als ik de Kwak wil fotograferen, dan is een bezoek aan dierentuinen in Amsterdam, Rotterdam en Alphen het simpelste plan. Ze broeden daar regelmatig samen in een kolonie met Blauwe Reigers en Ooievaars in de bomen. Ze pikken dan lekker een visje of kuikentje mee als de pelikanen en ibissen worden gevoerd. Of ze dan ook 's nachts evengoed nog gaan foerageren in omliggende gebieden weet ik niet. In de vrije natuur heb ik in Nederland nog nooit een Kwak kunnen vinden. Tijdens buitenlandse reizen heb ik dat vaak wel anders mee gemaakt. Vooral in waterrijke gebieden in Zuid- en Oost-Europa trof ik met regelmaat Kwakken, gewoon foeragerend op klaarlichte dag, en verrassenderwijze verre van schuw.

De Kwakken rond dierentuinen weten zich inmiddels verzekerd van hun dagelijkse voedsel. Het jaar rond, dus deze vogels vertonen niet de gebruikelijke trek, die vogels elders in Europa wel vertonen. Trekkende vogels, soms al vanaf juni en met een piek vanaf begin augustus, vliegen naar gebieden ten zuiden van de Sahara, om vanaf maart weer terug te keren naar Europa.

Referenties

- <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/Kwak#Bescherming>
- [https://nl.wikipedia.org/wiki/Kwak_\(vogel\)#Leefwijze](https://nl.wikipedia.org/wiki/Kwak_(vogel)#Leefwijze)
- <https://www.vogelvisie.nl/soort/Kwak.php>
- <https://www.sovon.nl/nl/soort/1040>

Noot redactie

Als het allemaal gelukt is met het verkrijgen van kleurringen e.d. zijn de Kwakken in de 'vrije' kolonie in Artis dit jaar geringd. Daardoor wordt het overzichtelijker of er in ons werkgebied 'echte' wilde Kwakken worden gezien of dat het vrijvliegende vogels uit Artis betreft [RM].

Kwak | Bert Roelofs

Kwakken kolonie | Bert Roelofs

Bescherming van Biodiversiteit een weerbarstige uitdaging

Jan van der Straaten | Willem van Kruijsbergen | Henk Sierdsema

besproken door **Paul Keuning**

Van der Straaten, J. & Kruijsbergen, W. van Sierdsema, H., 2020. Pictures Publishers, ISBN 978-94-92576-28-6, groot formaat, 309 bladzijden, prijs € 39,95

In een lijvig boek op groot formaat beschrijft de eerste auteur de worsteling van politiek en samenleving om onze leefomgeving van bodem, lucht en water leefbaar te houden. Biodiversiteit wordt vaak gebruikt als een graadmeter van een ecosysteem.

Sinds het VN-verdrag van Rio 1992 dat door 192 landen is ondertekend, is ieder land verplicht om de variabiliteit onder levende organismen in zijn ecosystemen te waarborgen. Van der Straaten is als een echte statisticus (hij werkte lang bij het CBS) heel nauwkeurig in het gebruik van alle begrippen die bij de bescherming van organisch leven en de abiotische factoren een rol spelen. Hij onderscheidt in ons land bijvoorbeeld acht verschillende ecosystemen. Dat zijn samenhangende, dynamische levensgemeenschappen: de duinen, de hoge zandgronden, de hoge venen, de Noordzee, de Waddeneilanden en Waddenzee, onze Delta en het Rivierengebied, het veenweidengebied en tenslotte het Limburgs krijtland.

Natuurbescherming betekende rond 1900 een gebied aankopen, een hek erom heen zetten en de natuur was beschermd tegen een bestemming als bijvoorbeeld vuilstortplaats. Maar water en lucht trekken zich niets aan van een hek.

De ondertitel 'Een weerbarstige uitdaging' slaat op de honderd jaar, waarin we met vallen en opstaan proberen om ons water, de lucht en de bodem te vrijwaren van ziekmakende stoffen. Met het water is dat sinds een aantal rampen als cholera-uitbraak, chemische verontreiniging van rivieren en beken, aardig gelukt. Het oppervlaktewater is nu schoner dan het de afgelopen honderd jaar ooit was.

Met de luchtkwaliteit is de overheid genoodzaakt om die serieus te nemen sinds de Urgenda-uitspraak. Een gezond bodemleven, en daardoor ook het behoud van 'onze' weidevogels is de volgende slag die we moeten maken. Dat wordt nog een lastige uitdaging, want de afgelopen dertig jaar is bij een keuze tussen de belangen van de landbouw en de natuur, stevast gekozen voor het economische belang van de landbouw. Met mestquota kon bijna straffeloos gesjoemeld worden. Bij het verbeteren van de water- en luchtkwaliteit is de volksgezondheid het doorslaggevende argument geweest. Willen we in harmonie met onze leefomgeving leven, dan ontkomen we er niet aan om nu ook de biodiversiteit in de bodem weer gezond te maken. Geen gemakkelijk boek, dat je lekker op een zondagmiddag uitleest. Soms gaat de statisticus wat ver met alle tabellen om aan te tonen dat we eigenlijk maar drie kwaliteitskranten hebben, waarin de biodiversiteit met eigen onderzoeksjournalistiek serieus aan bod komt. Het is zeker een belangrijk boek voor iedereen die begaan is met de natuur en -in het verlengde daarvan- met zijn eigen gezondheid. Voor degenen die nog het een en ander willen napluizen is er een zeer uitgebreide literatuurlijst opgenomen.

Naschrift: *Goed om op 2 mei 2020 te lezen dat het project ARISE onder leiding van professor Koos Biesmeijer van Naturalis Biodiversity Center dit project gaat coördineren. "Binnen vijf tot tien jaar willen we alles wat leeft -van de grootste dieren tot de allerkleinste schimmels- in kaart brengen in Nederland", aldus Biesmeijer.*

Hazebroek, E., 2019.
Tytonidae - Kerkuilen van
de wereld. 280 blz.
ePUB-uitgave. Het
Boekenschap. Prijs € 24,99.
(download), ISBN 87 9789
4927 23901

Tytonidae-kerkuilen van de wereld

Ed Hazebroek

besproken door Dick A. Jonkers

Onlangs is er een magnifiek boek verschenen over de Kerkuilen van de wereld. Het is van de hand van Ed Hazebroek, een liefhebber pur sang en begenadigd tekenaar. Van jongs af aan was hij al geïnteresseerd in uilen en kreeg er in zijn loopbaan als vogelverzorger bij een diergaarde uiteraard ook mee te maken. Na een intermezzo bij medische faculteit van de Erasmus Universiteit in Rotterdam vervolgde hij zijn carrière bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) in Leersum als verzorger/onderzoeker. Hier was hij o.a. betrokken bij de herintroductie van de Raaf in Nederland.

Tijdens zijn werkzame leven tekende hij ook veel, voornamelijk dieren, maar eveneens andere natuuronderwerpen. De illustraties vonden gretig aftrek in boeken, tijdschriften en vogelgidsen. Verder vervaardigde hij vrije tekeningen en kaarten. De kroon werd gezet met zijn toetreding tot de 'Beroepsvereniging Nederlandse Ontwerpers'.

Uilen zijn nachtbrakers. De opvallendste soort in ons land is de Kerkuil. Hij is ook schilderachtig wat betreft kleur en grootte. Ze verschillen van wit tot bruin en zijn soms ook bijna zwart.

Kerkuilen vormen een aparte familie, die verspreid voorkomt over de hele wereld. Alleen in het uiterste noorden van Noord-Amerika, de Saharawoestijn in Afrika en uitgestrekte delen van Azië is dat niet het geval. Hun leefgebied is een uitgebreid palet van woestijngebieden tot wouden en van gematigde breedtegraden tot meer tropische gordels.

Mondiaal is de tot nu toe de aanwezigheid bekend van 28 soorten Kerkuilen en 24 ondersoorten en die komen allemaal aan bod, elk met een prachtige afbeelding in kleur.

Fossiele Kerkuilen krijgen apart aandacht. Zeer interessant zijn alle soortbeschrijvingen, waarin onder meer details worden vermeld over de verspreiding, het voedsel en noem maar op. Dit alles wordt gelardeerd met fijne tekeningetjes bij allerlei onderwerpen. De tekeningen van uiteenlopende gelaatsuitdrukkingen zijn om van te smullen. Het boek is een aanrader. Deze publicatie is in eigen beheer vervaardigd en niet verkrijgbaar in de boekhandel. Het is helaas alleen een e-book geworden. De uitgave van een 'tastbaar' boek was te kostbaar. De doelgroep is relatief klein. Universiteitsbibliotheken zijn er te weinig om er een hele oplage aan te slijten.

Bestelling is mogelijk via de webshop van Het Boekenschap (<https://www.hetboekenschap.nl/product/kerkuilen-van-de-wereld/>).

Broedvogels van Bikbergen, Crailo, De Beek, Reigerseiland en Oud Bussem 2019

H. Casander | R. Rense

besproken door R.G. (Rob) Moolenbeek

Het tweede VWG-rapport dat in 2019 verscheen was een broedvogelinventarisatie van een viertal gebieden (ca. 162 ha) eigendom van Het Goois Natuurreservaat (GNR). Maar liefst 20 leden werkten mee aan dit rapport. Er is geteld volgens de BMP-methode van Sovon voor broedvogelonderzoek. Allereerst wordt een beschrijving gegeven van begroeiing van de gebieden. Per gebied wordt het aantal territoria vermeld. De Roodborst komt als winnaar uit de bus met totaal 102 territoria gevolgd door de Winterkoning (87) en Koolmees (87). Vermeldingswaard zijn 49 paren

Boomklever, 10 paren Appelvink, en 7 paren Bosuil. Aan Rode Lijst soorten worden gescoord de Groene Specht (4), de Zwarte Mees (8) en de Grote Lijster (2). In een soortbespreking worden de aantallen en wetenswaardigheden van alle broedvogels besproken. Ook de waargenomen 'niet broedvogels' en zoogdieren komen aan bod. Interessant is een vergelijk van de BMP-resultaten met de nestkastgegevens. Zo broeden er meer Kool- en Pimpelmezen in de kasten dan er zang-territoria werden vastgesteld. Na een hoofdstuk met de conclusies volgt een hoofdstuk met 'aanbevelingen'.

Goois Nestkast Onderzoek, Jaarverslag 2019

R.E. (Ronald) Beskers

besproken door Paul Keuning

Dit is het 57e nestkastenjaarverslag van de VWG het Gooi e.o. In 28 gebieden werden 1512 nestkasten gecontroleerd. Daarin werden 11.328 eieren gelegd waarvan 8369 jongen uitvlogen (bijna 74%). In tabellen worden de type nestkasten en de broedgegevens per terrein weergegeven. Vervolgens worden de broedvogels per soort besproken en volgen tabellen met eerste en gemiddelde 1e ei data. Vervolgens wordt per soort per gebied

info over het aantal eieren en jongen gegeven van het 1e en 2e legsel. Ook de aangetroffen zoogdieren, insecten, dode vogels en bijzonderheden worden in hoofdstukjes vermeld. Als 'winnaar' komt de Koolmees uit de bus (met 600 legsels) gevolgd door de Pimpelmees (497), de Bonte Vliegenvanger (82) en de Boomklever (66). Wilt u de aantallen van de overige 11 soorten weten, lees dan het rapport op de website van de VWG.

Een Witte Kwikstaart broedend in een halfopen nestkast op Fort Uitermeer in Weesp

Marlies van der Weyden

Al jaren controleren wij de nestkasten die in het bos rondom Fort Uitermeer in Weesp zijn opgehangen. Wij hebben een hoog percentage halfopenkasten. En hierin elk jaar meerdere broedparen Grauwe Vliegenvangers. Zo ook dit jaar (2020). Maar liefst acht (8!) paren maakten gebruik van deze kasten en er vlogen 20 jongen uit. Op het terrein zijn een kanonremise, een torenfort en zogenaamde plofhuizen aanwezig. Dit zijn stenen huisjes waarin ooit munitie bewaard werd. Aan een van die plofhuizen hangt een nestkast bedoeld voor de Grauwe Vliegenvanger. Op 1 mei werd in deze kast een ei gelegd

en op 12 mei noteerden wij 5 eieren. Op 26 mei telden wij 5 mooie jongen. Op 2 juni zouden de jongen worden geringd, dus Rob Moolenbeek liep met ons mee. Toen hij op de ladder stond en de nestkast inkeek, zag hij de jongen en riep verheugd: 'dit zijn jonge Witte Kwikstaarten!' En jawel, toen we om ons heen keken, zagen ook wij alarmerende Witte Kwikstaarten in de bomen boven ons hoofd! Omdat ze al zo groot waren, vond Rob het niet verantwoord om ze te ringen. Ze zouden dan wellicht iets te vroeg het nest verlaten. Maar wat een plaatje! Tijdens de controle van 9 juni constateerden wij dat alle kwikstaartjes waren uitgevlogen.

Vorig jaar werden er landelijk zo'n 16.000 nestkasten gevolgd. In slechts een daarvan werd een broedende Witte Kwikstaart aangetroffen. Dus dit broedgeval is zeker de moeite waard om te melden. En zo is er elke week wel wat te beleven en te doen op Fort Uitermeer. Naast de controle van de nestkasten ruimen we al het afval op, maaien op de parkeerplaats, halen takken uit het water en ga zo maar door. Kortom, we hebben het altijd druk. Een volledig verslag over de nestkasten in het seizoen 2020 zal verschijnen in het jaarlijkse verslag (een VWG-rapport) van Ronald Beskers.

Witte Kwikstaart | Wim Smeets

Wat een verassing!

Jonge Witte Kwikstaarten op Fort Uitermeer, 2 juni 2020 | Marlies van der Weyden

Grauwe Vliegenvanger | Jurrien Uiterwijk

Tjiftjaf | Jurrien Uiterwijk

Ringweetjes (van een niet-ringer)

Jurrien Uiterwijk

Tijdens het vogelen kom je zo nu en dan geringde vogels tegen. Naast het vogelen vind ik ook het fotograferen van vogels leuk. Soms kan ik geringde vogels op de foto vastleggen. Hieronder wat interessante voorbeelden

Het begon in het begin van dit jaar in de Eempolder. Met mijn schoonvader Ries was ik op zoek naar de Velduil in de omgeving van de Zomerdijk. We zagen niet ver van ons af een Torenavalk landen op een paaltje met een muis in zijn klauwen. De Torenavalk had ik op de foto gezet en 's avonds de melding op *Waarneming.nl*. Diezelfde avond kreeg ik een reactie van Johan Tuls, die de ring herkende. Hij heeft de valk voor mij gemeld bij het

Vogeltrekstation in Wageningen. Het bleek een mannetje te zijn, die het jaar daarvoor in 2019 geboren was in Soest en op 5-6-19 geringd was door Martine J. van der Kaa. Op zoek naar Grote Gele Kwikstaarten kwam ik op 19 april 2020 een Tjiftjaf tegen langs de Gooyergracht te Blaricum. Hij was het jaar ervoor geringd bij het ringstation Oud Valkeveen.

Op 21 april 2020 fietste ik bij de Sint-Vituskerk te Blaricum, omdat ik had gehoord dat er een paartje Slechtvalken zou zitten. Het mannetje was niet aanwezig maar het vrouwtje was net bezig haar klauwen schoon te maken. Ik kon haar op de foto zetten, waarop ik een kleurring ontdekte. Er was iets van EU leesbaar. Ik heb toen opnieuw contact

gezocht met Rob Moolenbeek en gevraagd of hij iets met die gegevens kon. En dat kon hij! Het blijkt dat de vrouw Slechtvalk een valk is uit de deelstaat Noordrijn-Westfalen in Duitsland. Via Rob is contact gelegd met Peter van Geneijgen, Kees Eigenhuis en Dr. Peter Wegner in Duitsland. Het klopt dat de met EU geringde Slechtvalken uit Duitsland komen, echter ik had nog het juiste cijfer op de ring nodig om te bepalen welke valk het precies betrof. Regelmatig heb ik een rondje om de kerk gedaan. Veel foto's gemaakt echter ik kreeg de ring er niet goed op. Maar op 31 mei 2020, waren beide valken weer aanwezig en kon ik de cijfers op de ring fotograferen EU03. Slechtvalk 3 EU/3411490 is de afgelopen 4 jaar in de

Slechtvalk ♂ | Jurrien Uiterwijk

maanden september tot februari een wintergast bij de waterkrachtcentrale aan de Westeinderplassen in Aalsmeer. Dat is hemelsbreed 30 km van Blaricum. En sinds 2019 en 2020 in de broedtijd huist zij op de Sint-Vituskerk te Blaricum.

Op 10 juni waren schoonvader Ries en ik weer van de partij in de Eempolder om te proberen een Zwartkopmeeuw te fotograferen. We kwamen er twee tegen en een daarvan had een groene kleuring. Opnieuw een mail naar Rob en enige tijd later ontving ik de levensgeschiedenis van groen RC5V. Hans van Muiswinkel, een bekende ringenaflezer in ons werkgebied, bleek hem enkele maanden voor mij ook gezien en gemeld te hebben uit de Eempolder.

De Zwartkopmeeuw komt uit Frankrijk. Hij is geringd bij Cap Ornis op 25 juni 2015. Na een hoop omzwervingen, met name tussen Frankrijk en België tussen 2015 en 2019, is de meeuw uiteindelijk beland in de Eempolder langs de Noord Ervenweg te Eemnes.

Op 19 juni 2020 kwam ik in de Nieuwe Keverdijkse Polder bij het Naardermeer een Rietzanger tegen die zich mooi liet fotograferen, met aan de linker poot een metalen ring. Helaas niet volledig afleesbaar maar hoogstwaarschijnlijk in België geringd.

Verder heb ik nog een vers geringde (dit jaar) jonge Grauwe Vliegenvanger gefotografeerd, op 19 juli 2020 bij Fort Uitermeer in Weesp. Maar die hoop ik daar in de toekomst nog eens tegen te komen...

Rietzanger | Jurrien Uiterwijk

Torenvalk ♂ | Jurrien Uiterwijk

Slechtvalk ♀ | Jurrien Uiterwijk

Zwartkopmeeuw | Jurrien Uiterwijk

Waarnemingsformulier geringde Zwartkopmeeuw

RINGING/COLOUR RINGING PROGRAMME OF MEDITERRANEAN GULLS

Larus melanocephalus IN FRANCE

Dear,

Thank you very much for your sightings of colour ringed Mediterranean Gulls. These are a valuable contribution to our project, which aims to obtain information on movements and population dynamics of Mediterranean Gulls breeding in Europe. Enclosed you find full information on the bird you reported. Please check your sightings and report any mistakes to us. In case of missing coordinates (xx.xx N, xx.xx E/W), we would be grateful if you could provide these. We kindly ask you to treat the information enclosed as confidential. Hoping to hear from you again,

Yours sincerely,

Camille DUPONCHEEL, 10 La Maladerie, F-59181 STEENWERCK, FRANCE; tel./fax : +33 (0) 3 28.49.96.28
e-mail : cduponcheel59@orange.fr

The Green-ringed Mediterranean Gull Team :
Camille DUPONCHEEL (updating of database) Julien LAIGNEL (scientific officer)
Peter BOSMANS and Renaud FLAMANT (database management)

Legend : 'v' controlled, ring read; 'c' trapped and released; 'x' found dead; '+' shot; 'b' breeding; 'r' roosting; '*' ring found; 'p' picture taken

Drawing : copyright Gaël RAULT

Page 1 of 2

RC5V	left	pullus	Paris	FS93866	25/06/2015	Maison de l'Oiseau; Lanchères; Somme; France 50,12N 1,33E
						ringed by Cap Ornis and house of bay of Somme
v	13/11/2015	Dixmude; Querqueville; Manche; France 49,4N 1,41W				Crestey, Samuel
v	03/12/2015	Anse de Barfouis; Omonville-la-Rogue; Manche; France 49,42N 1,5W				Legrand, Laurent
v	23/09/2016	Plage du Chatelet; cap Gris-Nez; Audinghen; Pas-de-Calais; France 50,52N 1,37E				Sauvage, Jean Michel
v	16/12/2016	Saint-Germain-des-Vaux; La Hague; Manche; France 49,44N 1,55W				Legrand, Laurent
v	06/03/2017	Ria; Le Conquet; Finistère; France 48,22N 4,46W				Le Dreff, Alain
v	02/04/2017	Westkapelle; Veere; Zeeland; NL 51,31N 3,27E				Raats, Tim
v	23/04/2017	Total; Antwerpen; Antwerpen; BELGIUM 51,15N 4,19E				Rooselaer, Landelijn
v	23/04/2017	Total; Antwerpen; Antwerpen; BELGIUM 51,15N 4,19E				Rooselaer, Edwin
v	20/09/2017	Colleville-sur-Mer; Calvados; FRANCE 49,21N 0,5W				Vimard, Gilbert
v	30/07/2018	Ver-sur-Mer; Calvados; FRANCE 49,2N 0,32W				Chabot, Emmanuel
v	11/08/2018	Ver-sur-Mer; Calvados; FRANCE 49,2N 0,32W				Chabot, Emmanuel

11/06/2020

Page 1 of 2

In memoriam Wim Leclerq

Dick A. Jonkers

Op 6 juni is Wim Leclerq vertrokken naar de eeuwige jachtvelden, na hier op aarde 84 jaar te hebben doorgebracht.

Roofvogels waren zijn favorieten. Hij behoorde tot de oude garde en was vogelaar in hart en nieren en werd enkele jaren na de oprichting lid. Zijn kwaliteiten bleven niet onopgemerkt, want hem werd gevraagd om toe treden tot het korps van excursieleiders. Van de Subgroep Lezingen heeft hij enige tijd de coördinatie gedaan. Verder maakte hij een aantal jaren deel uit van de Subgroep Buitenlandreizen.

In 2006 is in De Korhaan 40(2): 41-42 een interview van Josée van Beek gepubliceerd. Het is te vinden op de website als pdf onder Vereniging -- De Korhaan -- mei 2006. Met het overlijden van Wim is een betrokken vogelaar heengegaan.

Vogeltreffers

van Marian Beugelaar

Eigenlijk staat mijn hele leven al in het teken van de natuur. Als kind was ik altijd buiten. Op een gegeven moment gebruikte ik de camera van mijn ouders. Wat later kocht ik een camera voor mijzelf, een Olympus OM-1. Na de intrede van de digitale camera ging ik los om het maar zo te noemen. Dit gaf mij veel meer mogelijkheden. Ik ga vaak op pad om te fotograferen. Het leukste vind ik het om foto's te maken die afwijken van andere foto's. Niet dat ze altijd mooier zijn, maar ze zijn dan net iets anders.

Dit Visdiefje heb in onlangs in het Naardermeer gefotografeerd.

De kop van het Turkse Tortelduifje spotte ik een paar weken geleden gewoon in mijn achtertuin in Naarden.

De foto van deze Knobbelzwaan maakte ik in februari dit jaar in de Flevopolder | Marian Beugelaar.

De Blauwe Reiger trof ik eind april in De Bilt bij de Hoogkampse Plas | Marian Beugelaar

Uniek broedgeval in Hilversum

Gierzwaluw in spechtenhol

Wim Oosterholt

Vorig jaar heb ik in overleg met de gemeente Hilversum een enorme Esdoorn laten kappen in verband met het risico op omvallen. Deze groeide in mijn tuin in een boomrijke omgeving aan de zuidkant van Hilversum. Tevens heb ik enkele grote takken uit andere bomen laten zagen. Dit werd door een aantal Gierzwaluwen plotseling in dank aanvaard om een nieuwe lage vliegroute langs mijn woning te maken. Een groepje Gierzwaluwen heeft op enige afstand een kleine kolonie en vloog in het voorjaar slechts op grotere hoogte rond. Broedgelegenheid is in de nabije omgeving schaars.

Enkele dicht op elkaar staande Grove Dennen omringd door grote loofbomen hebben meerdere spechtengaten, die al jaren afwisselend door Spreeuwen of Grote Bonte Spechten worden benut. Vorig jaar heb ik gemerkt dat een Gierzwaluw een enigszins verborgen nestholte heeft geïnspecteerd door er laag over het gras bij weg te vliegen.

Dit jaar was het op de morgen van 25 mei 2020 zover dat jonge Grote Bonte Spechten uitvlogen uit een gat. Tot mijn grote verbazing werd dit 's middags onmiddellijk gevolgd door het bezetten van de nestholte door een paartje Gierzwaluwen. Als vogel- en speciaal Gierzwaluwliefhedder, die al 47 jaar de eerste aankomstdag van deze vogel noteert, ervaarde ik dit bijna als een geschenk uit de hemel.

Het hol zit op 8 meter hoogte, maar is omringd door meerdere bomen en veel groen wat het in- en uitvliegen tot een heuse uitdaging maakt. Een groepje, mogelijke niet-broeders, heeft dikwijls een ogenschijnlijk gevaarlijk rondje tussen, om en onder de diverse bomen en dode takken gevlogen. Dit alles met veel enthousiast gegier.

De broedvogels volgen één route naar het nest en drie routes als ze wegvliegen. Ik heb wat takken gesnoeid in de aanvliegroutes tussen en onder de bomen. Het is een genot om naar de manoeuvres te kijken die ze moeten maken bij het

*Gierzwaluw in nestopening in Grove Den
Harvey van Diek*

*Gierzwaluw met voedselaanvliegend
Harvey van Diek*

aanvliegen naar het nest. Vaak wordt de daling ingezet door een vrije val, waarna een grote zwaai volgt met wat kleinere bochten zonder één enkele vleugelslag. En dan weer iets omhoogvliegend en af te remmen vlak voor het gat. Met de gestrekte vleugels is het een geluid alsof de lucht wordt opengesneden met een zweep.

Het boomnest wordt gedurende de dag met een frequentie van ongeveer een uur door beide ouders bezocht en na verloop van tijd zijn er piepgeluidjes bijgekomen. Soms vliegen de ouders vlak bij elkaar, dus gezamenlijk naar binnen. Voorafgaand door het bekende gegier als begroeting. En ondanks dat door beiden dezelfde aanvliegroute wordt gebruikt, heeft elke ouder een andere vaste uitvliegroute. Eén ouder blijft ogenschijnlijk vaak iets langer op het nest.

De foerageergebieden zijn vermoedelijk de bossen aan de zuidkant van Hilversum en de natte graslanden bij Westbroek, Tienhoven en 's-Graveland met daartussen de Loosdrechtse Plassen.

Vanwege het feit dat het betrekken van het nest pas laat in het voorjaar geschiedde, kan ik lange tijd nagenieten van deze achterblijvers. Omdat het onduidelijk is op welke datum de eieren zijn gelegd, is het maken van een bepaling van de uitvliegdatum een onmogelijke opgave. In ieder geval was die ruim na het vertrek van de hoofdmacht op 25 juli 2020.

Ook was het weer gedurende een week wat onder de maat.

Na 9 augustus is duidelijk nog maar één ouder met het voeren bezig. De ander is mogelijk door de sterkere trekdrang al naar de overwinteringsgebieden ten zuiden van de Sahara vertrokken. Vanaf 10 augustus was een jong een enkele keer zichtbaar, het kopje draaiend en om zich heen kijkend. Ik vermoed dat er twee jongen zijn groot gebracht.

In de vroege ochtend van 14 augustus heb ik een uitvliegende oudervogel voor het laatst gespot en is het nadien in het spechtengat stil gebleven. De jongen zijn wellicht daarvoor uitgevlogen zonder een spoor na te laten.

Het is ze blijkbaar gelukt om het nest te verlaten ondanks het feit dat ze de vrije lucht vanuit de nestholte niet of nauwelijks konden zien. Er staat een boom vlak voor de opening en er hangen takken, al dan niet afgestorven, redelijk dichtbij. Ik hoop en verwacht dat het paartje in 2021 terugkeert en opnieuw op deze locatie gaat broeden. De enkele veertjes die ik onder de boom vond vormen voor mij gedurende de wintermaanden een zoete herinnering aan dit bijzondere, voor Nederland unieke schouwspel van nestelende 'boomgierzwaluwen'.

Met dank aan Harvey van Diek die de foto's ter beschikking stelde (www.harveyvandiek.nl).

Na bijna 20 jaar weer in Noord-Holland

Eerste broedgeval van de Grote Gele Kwikstaart in Gooi- en Vechtstreek

Jelle Harder

Een zeer verrassende ontdekking werd gedaan door Mieke Pieren-Olijhoek. In natuurgebied Anna's Hoeve bij Hilversum zag Mieke op 30-4-2020 langs de oevers van een van de vijvers vier grote gele kwikstaarten. De verbazing werd nog groter toen duidelijk werd dat het hier om 2 volwassen vogels met 2 jongen ging!

Nog diezelfde dag kreeg ik deze informatie van Mieke en besloot de volgende ochtend als het er nog rustig is, ter plekke te gaan kijken. Ik noteerde het volgende:

“1 mei, 08:15 uur. De Grote Gele Kwikstaarten zijn alle vier nog aanwezig! Afwisselend op de zuidelijke of noordelijke oever van het stukje water. Ze foerageren niet alleen vlak langs de oever, maar zoals Mieke al aangaf, ook op het pad en de randen daarvan in de bosstrook. De ouders druk bezig om voer te verzamelen in hun snavel om de jongen te voeren. Het voeren zelf heb ik niet gezien, maar wel hun volle snavels waarmee ze naar de jongen vliegen, soms aan de overkant van het water. Prachtig om dat hier te zien.”

Ook enkele andere waarnemers zagen een of twee Grote Gele Kwikstaarten op 2 mei en 5 mei 2020. Na 7 mei zijn de vogels niet meer gezien tot 27 mei (zie verderop).

Door zes verschillende waarnemers zijn zowel de volwassen als de jonge vogels gezien. Daar is geen twijfel over. Paul van der Poel maakte op verzoek bijgaande foto's van de jonge en oude vogels ter bevestiging van deze unieke waarneming.

Mogelijke broedlocatie

De vraag die al snel opkwam was, waar kunnen deze vogels een nest gehad hebben, zonder dat ze veel eerder zijn opgevallen? Uit onderzoek blijkt dat Grote Gele Kwikstaarten nestelen langs snelstromende beken in steile

Figuur 1. Waarnemingen Grote Gele Kwikstaart in Anna's Hoeve, e.o. nabij Hilversum. Locaties waarnemingen Grote Gele Kwikstaarten

Tabel 1. Waarnemingen Grote Gele Kwikstaart in Anna's Hoeve, 1 januari 2020 tot en met 7 mei 2020 (1e broedsel) (Bron: www.waarneming.nl)

Datum	Aantal	Waarnemer
07-5-2020	2 adult, gezien	Albin Hunia
05-5-2020	2 juveniel foeragerend	Loes & Paul van der Poel
04-5-2020	1 paar + 2 juveniel gezien, gehoord	Jelle Harder & Anja Schuitema
03-5-2020	1 paar + 2ww juveniel, alle foeragerend	Jurrien Uiterwijk
02-5-2020	1 paar + 2 juveniel, alle foeragerend	Loes & Paul van der Poel
01-5-2020	1 paar + 2 juveniel, alle foeragerend	Loes & Paul van der Poel
01-5-2020	1 paar + 2 juveniel werden gevoerd	Jelle Harder
30-4-2020	1 paar + 2 juveniel gezien, gehoord	Mieke Pieren-Olijhoek
19-4-2020	1 vrouw, adult, foeragerend	Albin Hunia
11-4-2020	1 adult, foeragerend	Albin Hunia

natuurlijke oevers of onder bruggen, in hopen van oude muren en gebouwen. Tegenwoordig ook in nestkasten onder bijvoorbeeld een brug of een duiker. Om meer duidelijkheid te krijgen in de mogelijke nestplaats heb ik in Anna's Hoeve eerst de vier houten bruggen onderzocht.

Een nest werd echter niet aangetroffen. Daarna was de gedachte, zouden de kwikstaarten gebroed kunnen hebben tussen stapels boomstammen of wortelstronken? Die waren vanwege de aanleg van een HOV-busbaan en een nieuwe weg op korte afstand in ruime mate aanwezig. Navraag bij Robert Kwak, een kenner van deze soort, leerde mij dat hem geen broedgevallen bekend zijn tussen stapels boomstammen. Een ander idee was de mogelijkheid dat het paartje de RWZI (rioolwaterzuivering) Hilversum gebruikt kan hebben als broedplek. Immers daar broedt al vanaf de bouw van die nieuwe zuivering in 2013 een Zwarte Roodstaart. Ook deze vogel gebruikt een holte van gebouwen om zijn nest in te maken. De Grote Gele Kwikstaarten zouden dat ook kunnen doen. Bedenk daarbij dat in het verleden juist ook bij de oude RWZI, met het stromende water, maar wel buiten de broedtijd, af en toe een Grote Gele Kwikstaart zat. Datzelfde zien we nog steeds bij de RWZI 's van Huizen en Blaricum.

Als we tabel 1 goed bekijken dan zien we dat er op 11 april en 19 april 2020 een waarneming is gedaan van eerst een volwassen vogel en daarna een foeragerend vrouwtje Grote Gele Kwikstaart! Albin Hunia zag deze vogels op de Speelweide, ongeveer gelegen tussen de locatie waar de vier kwikstaarten zijn gezien en de RWZI Hilversum.

De waarnemingen van 11 april en 19 april 2020 op de Speelweide blijken nu van grote waarde en maken de kans aannemelijk dat het paartje kwikstaarten op de RWZI gebroed kan hebben. Op die plek komen zelden vogelaars, de vogels worden daar niet snel opgemerkt. Maar helaas zijn er geen bewijzen voor die gedachte.

Een andere optie als broedplek zou een van de daken kunnen zijn van de nieuwe woonwijk (zie ook hierna bij 'Voorkomen

Grote Gele Kwikstaart ♀, Anna's Hoeve, 2 mei 2020 | Paul van der Poel

in de regio'), direct noordelijk van de waarnemingsplek van 11 april en 19 april 2020. Daar zijn pannendaken met speciale pannen voor Gierzwaluwen geplaatst. Robert Kwak: "Bekend is dat tegenwoordig Grote Gele Kwikstaarten ook onder dakpannen kunnen nestelen!" Maar ook hiervoor is nog geen feitelijk bewijs in Anna's Hoeve.

Een andere voor de hand liggende vraag is nog: hoe ver verplaatst een familie Grote Gele Kwikstaarten zich van de broedlocatie naar een foerageergebied?. Opnieuw Robert Kwak: "Denk hierbij aan een straal van circa een km, verder niet, als de jongen nog gevoerd worden." Bij meting is de afstand RWZI Hilversum naar de locatie met ouders en jongen (Figuur 1), hemelsbreed circa 600 m. De voorgestelde broedplaatsen, RWZI en nieuwe woonwijk, behoren daarmee tot de serieuze mogelijkheden.

Overigens zijn in maart 2013 op de RWZI in Huizen twee speciale nestkasten geplaatst voor Grote Gele Kwikstaarten. Bovendien is er langs de Gooyergracht één in een duiker aangebracht. Op beide locaties is sprake van stromend water. Langs de oevers van de Gooyergracht worden buiten de broedtijd min of meer regelmatig Grote Gele Kwikstaarten waargenomen. Zij hebben de nestkasten nog niet gebruikt. Bij een eventueel

broedgeval in een van die kasten ligt het niet voor de hand dat na uitvliegen de complete familie zich naar Anna's Hoeve verplaatst, hemelsbreed een afstand van ruim 10 km.

Tweede broedsel, nestlocatie?

De pers maakte uitgebreid melding van het bijzondere broedgeval (Gooi en Eembode 20-5-2020, Gooi- en Eemlander 25-5-2020). Als reactie daarop werden aan mij vijf locaties gemeld waar de soort gezien zou zijn. Op bijgeleverde foto's was duidelijk dat het in één geval om Witte Kwikstaarten ging en een andere keer om een groepje Halsbandparkieten. De belangrijkste reactie kwam van Francis Hooft. Op 27 mei zag hij 2 Grote Gele Kwikstaarten in Anna's Hoeve aan de oever op dezelfde locatie waar ze eind april en begin mei met de jongen werden gezien (Tabel 2). Daarmee was duidelijk dat de vogels, die sinds 7 mei niet meer gezien waren, nog of weer in het foerageergebied kwamen. Nog diezelfde dag ben ik van 18.00 tot 19.00 uur met mijn vrouw ter plekke gaan kijken. We zagen een Grote Gele Kwikstaart man die voedsel verzamelde. Er moest dus een tweede broedsel zijn! Een dag later op 28 mei observeerden wij opnieuw tussen 18.00 en 19.00 uur. Er waren 2 adulten aanwezig. Het mannetje verzamelde een snavel vol voedsel en vloog daarmee weg in

westelijke richting. Al vliegend vloog hij steeds hoger en verdween boven de bomen in de richting van Hilversum. Op 30 mei werd door ons van 9.00 tot 10.00 uur geobserveerd. Opnieuw was er het mannetje dat voedsel verzamelde. We misten het wegvliegen, maar het is zeer waarschijnlijk dat hij opnieuw in westelijke richting de foerageerplek verliet.

Een Grote Gele Kwikstaart werd ook gezien op 1 juni, 2 juni en 5 juni 2020. Alle waarnemingen van Tabel 2 zijn ongeveer op dezelfde locatie gedaan als die van Tabel 1.

Verrassend was dat op 2 juni op landgoed Monnikenberg een Grote Gele Kwikstaart neerstreek bij de oever van een poel (Figuur 1). Door de aanwezigheid van mensen verdween de vogel weer snel (mondelijke mededeling Danny van Kooi). Aan te nemen is dat dit een van de twee adulte vogels was die regelmatig in Anna's Hoeve foerageerde.

De conclusie van alle waarnemingen vanaf 27 mei moet zijn dat de Grote Gele Kwikstaarten een tweede broedsel hebben gehad. Door de route van de voedselvluchten richting Hilversum en een waarneming bij de poel in

Monnikenberg kwam de gedachte op dat niet de RWZI of de bouwlocatie aan de noordkant van Anna's Hoeve de mogelijke broedplek kon zijn. Voor de hand liggender is dat een broedplek zich bevond in de nieuwbouw van ziekenhuis Hilversum of de naastgelegen in aanbouw zijnde appartementen (Figuur 1). Maar ook de mogelijkheid dat het tweede broedsel op een heel andere locatie is geweest dan het eerste kan niet worden uitgesloten. De nestplek zelf is, mede door tijdgebrek, niet gevonden.

Eerdere waarnemingen van Grote Gele Kwikstaarten in Anna's Hoeve

In Tabel 3 zijn alle overige geregistreerde waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart te vinden.

Duidelijk is dat het hier vogels betreft buiten het broedseizoen, die op trek zijn of hier de winter doorbrengen. De enige uitzondering is de waarneming op 31 mei 2007. De waarnemer vroeg zich af of dit een late doortrekker was of een mogelijke broedvogel?

Voorkomen in onze regio, Noord-Holland en Nederland

Uit eigen ervaring van de laatste ruim 55 jaar is mij geen broedgeval bekend in de regio Gooi en Vechtstreek van de

Grote Gele Kwikstaart. Het nazoekeken in regionale avifauna's leverde geen nieuws op. In de Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009 (Scharringa *et al.*, 2010) worden voor de hele provincie twee zekere broedgevallen genoemd: voorjaar 2000 bij gemaal Leemans bij het Robbenoordbos in de Wieringermeer. Daarbij zijn jongen uitgevlogen. En in 2001 in de Amsterdamse Waterleidingduinen te Vogelenzang, eveneens met uitgevlogen jongen. Het broedgeval in de buurt van Hilversum kan dus als het eerste broedgeval in de regio worden genoemd en het derde bekende broedgeval in de provincie Noord-Holland.

Het landelijk beeld van de Grote Gele Kwikstaart is goed beschreven door Robert Kwak in de Vogelatlas van Nederland (Sovon, 2018). Als kerngebieden worden genoemd Twente, de Achterhoek en Zuid-Limburg. Dat zijn regio's met stromend water in beken en rivieren waar deze vogels zich erg thuis voelen. Tot rond 2000 troffen we de soort vooral op die plekken aan, maar sindsdien is hier sprake van een afname als broedvogel. Er is bovendien sprake van verminderd broedsucces, waarvan de redenen onbekend zijn. Daartegenover zien

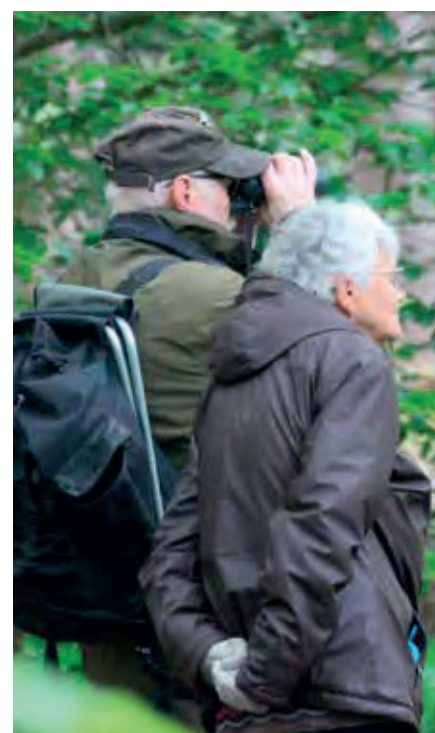
Tabel 2. Waarnemingen Grote Gele Kwikstaart in Anna's Hoeve, 27 mei 2020 tot en met 11 juni 2020 (2e broedsel) (Bron: www.waarneming.nl)

Datum	Aantal	Waarnemer
11-6-2020	1 man adult roepend	Lucas Slager
10-6-2020	2 ter plaatse	Tonny Bakker
30-5-2020	1 man, adult, foeragerend, snavel vol voedsel	Jelle Harder & Anja Schuitema
28-5-2020	1 man foeragerend snavel vol voedsel en 1 vr.	Jelle Harder & Anja Schuitema
27-5-2020	1 man, adult, foeragerend, snavel vol voedsel	Jelle Harder & Anja Schuitema
27-5-2020	2 ex. zelfde plek als 30-4, vliegend langs oever	Francis 't Hoof

Tabel 3. Alle vóór 2020 geregistreerde waarnemingen van Grote Gele Kwikstaarten in Anna's Hoeve (Bron: www.waarneming.nl)

Datum	Aantal	Waarnemer
20-09-2019	1 ter plaatse	Joost Klein Haneveld
22-08-2019	1 ter plaatse	Arnold Winter
06-01-2018	1 overvliegend	Hans van Oosterhout
06-12-2017	1 overvliegend	Hans van Oosterhout
19-02-2015	1 overvliegend	Hans van Oosterhout
31-05-2007	1 foeragerend	Christiaan Brinkman
27-12-2005	1 ter plaatse	Archief VWG

Paul en Loes in Anna's Hoeve | Danny Kooi

Grote Gele Kwikstaart, juveniel, Anna's Hoeve, 5 mei 2020 | Paul van der Poel

we een enorme areaaluitbreiding in noordwestelijke richting naar de Veluwe, Utrecht en vooral Noord-Brabant. Deze uitbreiding wordt deels toegeschreven aan verbreding van de habitatkeuze (leefgebied). Van beken met watermolens naar sluiscomplexen, opslagplaatsen voor bouwmaterialen, erven en met name RWZI's. Die verschuiving is nu ook in de Achterhoek gaande. Dat de Grote Gele Kwikstaarten mogelijk gebroed hebben op de RWZI Hilversum of in de nieuwbouwwijk Anna's Hoeve en/of de nieuwbouwlocatie van ziekenhuis Hilversum past geheel in de genoemde veranderingen.

In Nederland bedraagt het aantal broedparen volgens Sovon (2018) jaarlijks tussen de 220 en 360 paar. De broedtijd van loopt van eind maart tot in juli. Ze broeden jaarlijks tweemaal en soms drie keer. Vanaf juni kunnen uitgevlogen jongen rondzwerfen. De jongen in Anna's Hoeve werden voor het eerst gezien op 30 april 2020. Dit is dus

een behoorlijk vroeg broedsel geweest en bijna 20 jaar na het vorige in de provincie!

Dankwoord

Alle waarnemers die hun gegevens noteerden op 'waarneming.nl' of persoonlijk naar mij opstuurden wil ik hartelijk bedanken. Hun namen staan in de tabellen. Los daarvan kwam ook informatie van Adriaan Belonje, Eldertje van Loenen, Ellen de Bruin, Lucas Slager, Mira Postma, Paul Oomen, Ricardo van Dijk en Wil Makkinje. Paul van der Poel maakte de afgebeelde foto's en Jan Jongejans verzorgde het kaartje. Ook aan hen allemaal mijn dank.

Slot

Gelukkig weer eens positief vogelnieuws over een zeldzame broedvogel in plaats van een soort die uitsterft in ons werkgebied. De tijd zal het leren of dit onverwachte broedgeval zich volgend jaar zal herhalen in Anna's Hoeve of elders in de regio.

Geraadpleegde bronnen

1. Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk, 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN). Pag. 392.
2. SOVON (Sovon Vogelonderzoek Nederland), 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen. Pag. 532-533.
3. Internet: www.waarneming.nl
4. Gooi en Eembode 20-5-2020. Grote gele kwikstaart nestelt zich. Pag.11.
5. Gooi- en Eemlander 25-5-2020. Gezocht: gele kwikstaarten. Regio pag.5.

Op armslengte

Ronald Hermsen

Er valt iets op mijn hoofd. Van schrik buk ik. Maar het was geen vallen, er landde iets op mijn hoofd. En nu loopt het. Hipt op mijn schouder en kijkt me om een hoekje aan. Mijn eerste gedachte, 'als hij maar niet in mijn oog pikt', verdwijnt snel, want het enige wat ik bij hem meen te zien, is nieuwsgierigheid.

Kauw | Ronald Hermsen

Het is een Kauw en ik loop in De Moeren bij Zundert, alweer jaren geleden. Dat ik er nu aan denk komt doordat ik in de tuin een stel Kauwen met een Ekster zie bakkeleien. De vogel loopt mijn arm af richting hand, stopt en kijkt me aan. Ik kijk terug, wat mag. Hij dribbelt wat heen en weer. Even later springt hij op, landt op de grond, loopt een stukje met me mee, fladdert weer op mijn hoofd, wiegt op mijn passen heen en weer. Hij hipt op mijn arm, springt op de grond, fladdert op mijn schouder, kijkt me weer aan... en zo gaat het een bospadlengte door. Dan verdwijnt de kauw weer.

Deze vogel had een ring die ik had kunnen aflezen, maar dat heb ik niet gedaan. Ik was ook niet zo zeer onderzoekend, maar meer verbaasd en verrast door die onverwachte ontmoeting. Ik vond het op een bepaalde manier ook heel intiem, omdat het helemaal niet aanvoelde alsof de vogel op zijn hoede was. Hij leek eerder ontspannen en benieuwd, terwijl we elkaar van dichtbij in de ogen keken. Nu kan ik wel allerlei

(menselijke) eigenschappen aan de vogel toedichten, maar ik zal nooit weten wat zijn werkelijke beweegredenen waren om op mijn hoofd te landen. Maar goed, ken je ooit de ware beweegredenen van een ander? Bekijken we niet alles en iedereen door een persoonlijk filter van concepten, ervaringen, (voor)oordelen en achtergrond?

Werkelijkheidservaring

Mijn intieme beleving van deze ontmoeting met de Kauw is voor Achilles Cools zo vreemd nog niet, lees ik in zijn boek *De kauw*. Cools leeft tussen een kolonie Kauwen en probeert de vogels te begrijpen: "... na een tijdje bleek elke vogel net iets andere ogen, stem, houding of grootte te hebben". Hij leerde in iedere Kauw een individu zien, ook in zijn gedrag: ... ik leerde omgaan met kauwen als levende wezens. Niet door ze te beschouwen als objecten van onderzoek of als ornithologische of biologische specimens, ook niet door ze buitenzintuiglijke eigenschappen toe te schrijven en evenmin door ze te benaderen

met valse sentimentaliteit of met verheven antropomorfische termen, maar alleen door ze als levende wezens te plaatsen in hun eigen leefomstandigheden, leerde ik binnendringen in hun oorspronkelijk en sociaal leven. Er is weinig dat me groter genot verschaft dan een dier in de vrije natuur dat me een glimp gunt in zijn geheime dierenrijk. Iedere waarneming is dan ook een avontuur, een ontdekkingsreis naar een andere wereld. ... Het stelt je in staat om je kennisverwervend en gevoelsmatig in te leven in de werkelijkheidservaring van andere wezens. Het is een medegevoeligheid die ons de mogelijkheid verschaft ons een voorstelling te maken van hetgeen er bij de ander omgaat. Daardoor is het mogelijk tot kennis en begrip te komen, tot het aanvaarden en respecteren van de ander."

Mijn Kauwmoment was zo'n micro-avontuur, een direct contact. Ik wil niet spreken van verliefdheid, maar vervoering was er zeker.

Wat was interessant in de vogelbladen?

Samengevat door Paul Keuning

De Dumphoorn jrg. 54(2), juni 2020

Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Weinig vogelnieuws te melden dit keer. De nestkastcontroles, ook van de uilenkasten zijn nog in volle gang. Wel mooie foto's van Hille de Bruin die ze thuis, werkend vanuit haar woonkamer, maakt.

Dutch Birding jrg. 42(3), 2020

Tijdschrift over palearticische vogels. Uit de inhoud: Uit de inhoud: Alaskastrandloper bij Westhoek augustus 2019, W. van Zwieten & E.B. Ebels. Bij 's Hertogenbosch streek in april 2019 een Audouins Meeuw neer, verslag van R. Keijsers & E.B. Ebels. Verder veel beschrijvingen van vogels ver weg, zoals de Black-capped Petrel die voedsel steelt van de tropische vogels op de Kaapverdische eilanden.

De Kruisbek jrg. 63(3), juni 2020

Vogelwacht Utrecht. Jack Folkers beschrijft de recente geschiedenis van de vogelrijke Bethunepolder, die even voorbij de Loosdrechtse Plassen, t.o. de Maarsseveense Plassen ligt. Het drooghouden van deze veenweidepolder is vechten tegen de bierkaai. Het kwelwater van de Utrechtse Heuvelrug hou je niet tegen. Staatsbosbeheer en het Waternet maakten in 2011 van de nood een deugd en veranderden de polder gedeeltelijk in natuurgebied. Sinds 2011 ging de grondwaterstand omhoog en vonden

diverse riet- en moerasvogels dit een aantrekkelijke broedplaats. Ype Hoekstra & Wim van de Vegte coördineerden de Utrechtse Midwinterroofvogeltelling 2020. Het aantal Buizerds gaat gestaag omhoog tot 679 exemplaren (daar zit veel tijdelijke import vanuit het noorden bij). En wat dacht je van 978 Torenvalken? Een record, in 2016 werden er maar 479 geteld.

Het Vogeljaar jrg. 68(2), 2020

René Zanderink beschrijft in 'De wedergeboorte van meester Prikkebeen' de succesvolle herintroductie van de Ooievaar in Nederland, die in 1969 startte in buitenstation Het Liesveld. Mooie verhalen over het importeren van Ooievaars. Niet altijd waren bij controle op Schiphol de papieren in orde. Pakistaanse Ooievaars werden daarom verbeurdverklaard en later toch aan Het Liesveld toegewezen. Ook het paartje Ooievaars dat de Hofvijver in Den Haag als domicilie had aanvaard, werd geschonken aan Het Liesveld. Inmiddels is de populatie gegroeid tot tegen de 1000 paren. Het antwoord op de vraag of daarmee de buitenstations overbodig geworden zijn, laat de auteur in het midden. Misschien kunnen ze geleidelijk stoppen, omdat de Ooievaars nu op eigen poten verder kunnen.

Marcel Boer behandelt van de Nederlandse vogels 'Overige soorten', onder andere de Lepelaars en de Pestvogel. Rode Lijstsoorten: ook Het Vogeljaar heeft deze rubriek nu. Tom Loorij opent de ogen voor de desastreuze achteruitgang van de Zomertortel.

De Kieft jrg. 44(12), 2020

Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'. De Kieft in een nieuw jasje, nu geheel in kleur, voor de redactie een reden om ook na te denken over de lay-out. Ed Staats constateert dat de Cetti's Zanger ook boven het IJ bezig is met een duidelijke opmars. Fred Eerenberg neemt de Bergeend onder de loep: een eend die feitelijk een ganzenstatus heeft. Een 'gans' die helemaal niet van de bergen houdt en zich prima thuis voelt in ons natte polderlandschap.

Sovon-Nieuws, 2019/4

Vogelonderzoek Nederland. Theo Verstrael vraagt zich af hoe we omgaan met objectief verzamelde feiten, zoals bij het RIVM, maar ook bij Sovon, in een tijd van toenemende polarisatie. Wat gebeurt er als vooraf betrokken stellingen onze toekomst gaan bepalen, in plaats van besluiten op basis van onafhankelijk onderzoek en feiten? De lijst met succesvolle broedgevallen van zeldzame soorten is hoopgevend, het beschermen van vogels werpt zijn vruchten af. Opvallend dat de Brandgans met 654.000 exemplaren de talrijkste vogel was bij de Midwintertelling 2019. Rob Buiten trok een dag samen op met Joop Kleine, die uitgeroepen is tot vrijwilliger van het jaar 2019. Hij inventariseert al 39 jaar vogels op de Dwingelose Heide, een gebied van 4400 hectare, 8 bij 5,5 km. Joop Kleine pleit voor het 'vogelen met diepgang'. Daarmee bedoelt hij dat het tellen consequent en op eenzelfde manier uitgevoerd wordt. Zodoende krijg je oog voor veranderingen in soorten.

De Scharrelaar Vogeltijdschrift voor lezers jrg. 2(1), # maand? 2020

Uitgeverij Atlas contact. Aangekondigd als tijdschrift is het in feite een bundeling van verhalen met een originele focus op vogels. De essays overstijgen het niveau van de bekende vogelverslagen. Vaak vanuit een eigen invalshoek benaderen 15 auteurs het samenbindende onderwerp 'vogels'. De een begon vol goede moed bij de NJN, was daar wel een einzalgänger, wie niet? Meelijwekkend hoe Daan Remmerts de Vries te grazen werd genomen door de andere jeugdbondsleden. Hij was goed in geluiden en nam die ook op met een simpele cassetterecorder. Ze werden gewist en daarvoor in de plaats stonden de keet- en scheetgeluiden van zijn 'natuurvrienden'. Bijzonder is ook het verhaal van Kees Camphuysen, de meeuwen- en zeezoogdierspecialist van het NIOZ op Texel. Een echte wetenschapper behoudt een professionele afstand tot zijn studieobject, maar stiekem mist Camphuysen zijn vaste Zilvermeeuw op de schoorsteen waar hij vanuit zijn werkkamer op uitkijkt. De meeuw met de letters M.ANH op zijn pootring. Jelle Reumer stelt dat het tijdperk na de grote meteorietinslag feitelijk 'The age of Birds' zou moeten heten. Zeker als je het aantal vogelsoorten afzet tegen het bescheiden aantal zoogdieren, dat zich na de dinosauriërs over de aarde en in het water voortbeweegt. Prachtig om te lezen is het verhaal van Saskia van Loenen hoe alle vooroordelen over de Halsbandparkiet teniet worden gedaan: zijn opmars gaat niet ten koste van inheemse vogels, zoals de Boomkruiper. Stuk voor stuk verhalen

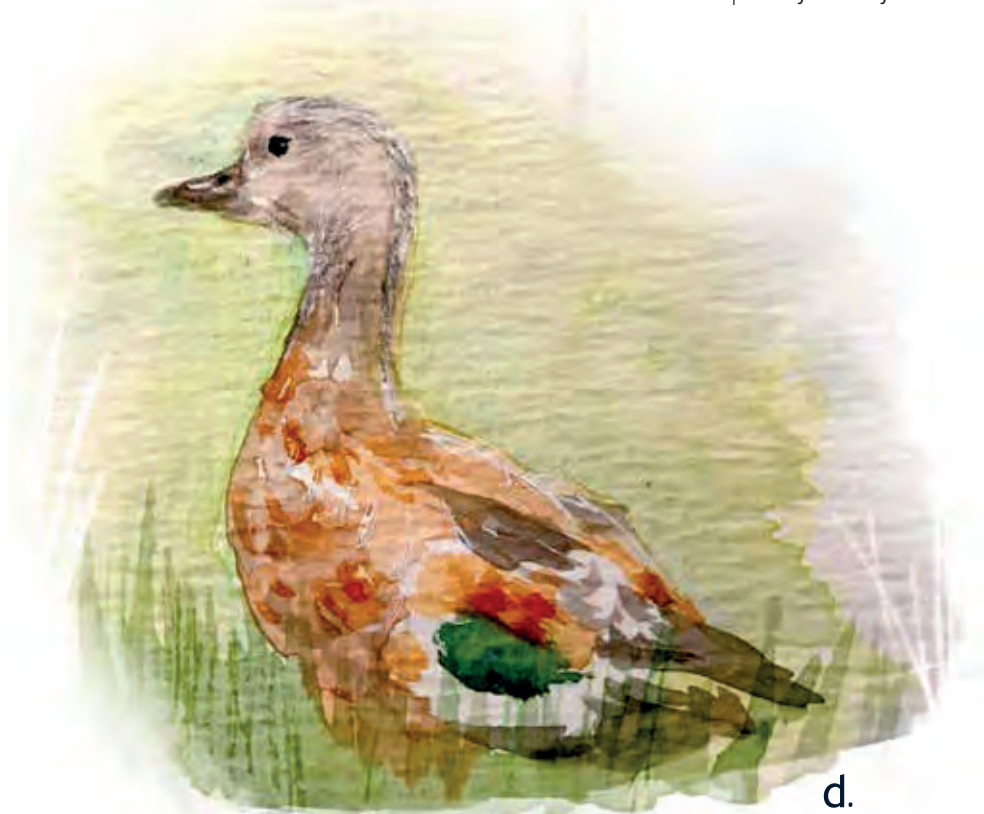
die je verrassen, het smaakt naar meer. In het najaar verschijnt de volgende bundel, verkrijgbaar bij de boekhandel.

Limosa jrg. 93(1)

Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie en Sovon. 'Ruiende Casarca's in Nederland', E. Kleyheeg, S. Dirksen, D.A. Jonkers, *et al.* Zij bestudeerden de aantrekkelijkheid van het Eemmeer als ruiplaats voor een belangrijk deel van de Europese Casarca's. Terwijl de Nederlandse populatie van deze 'ganzensoort' bij enkele tientallen stopt, verzamelen zich in juli en augustus bijna 2000 Casarca's in Nederland, waarvan zo'n driekwart het Eemmeer gebruikt als ruiplaats. De onderzoekers hebben zich verenigd in de Werkgroep Casarca om het antwoord te vinden op een paar onderzoeksvragen: 1) de aantalsontwikkeling, 2) de herkomst en 3) de rui-ecologie van Casarca's. Wat maakt de Nederlandse wateren zo aantrekkelijk? Met ring- en zenderonderzoek konden de eerste twee vragen deels beantwoord worden. De Casarca's komen hier soms helemaal vanuit Zuid Duitsland en

Zwitserland, niet alleen om het ruime voedselaanbod (waterplanten), maar ook om de rust op de grote, ondiepe wateroppervlakken met weinig scheeps- en recreatiedruk. Een extra aantrekkingslotte vormen de eilandjes en dammen waarop ze kunnen rusten. Sjoerd Dirksen, de initiatiefnemer en aanjager van dit onderzoek is helaas in de zomer van 2018 plotseling overleden. Verder een verhaal van Romke Kleefstra in Friesland, die ontdekte dat Kol- en Brandganzen 's nachts gebruik maken van het licht van de volle maan om door te gaan met foerageren. René Oosterhuis constateert een 'dramatische afname van de Ringmussen in Groningen'. En Loes van de Bremer *et al.* vatten de 'Broedprestaties van de Huiszwaluw' samen in een bericht van Sovon: sinds de eerste landelijke telling in 1968 een afname van de soort van 75 procent. Voedselgebrek (insecten dus) in de broedgebieden is de oorzaak. Nog een tip: kunstnesten hebben op de zandgrond meer nut dan in de veen- en kleigebieden. Op zandgrond is de kans op uit elkaar vallen van de zelfgemaakte zwaluwnesten groter.

Veldschets Casarca | Doortje van Dijk

Advertentie

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een particuliere kijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.

Er is een laadpaal geplaatst voor elektrische auto's.

Meer informatie op: www.heidehuisje.nl of 06-81525089

De Stormmeeuw in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

De Eempolder | Paul Keuning

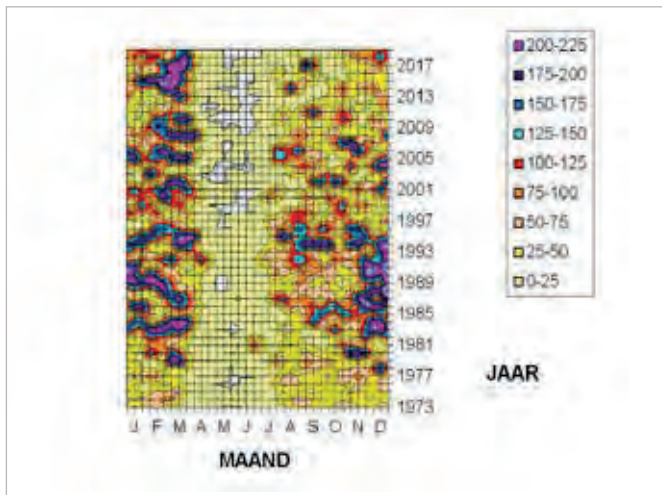
In de westelijke Eempolders zien wij tijdens onze tellingen altijd een aantal soorten meeuwen. Verreweg de talrijkste is de Kokmeeuw, waarover al eerder een artikel is verschenen. Ook Kleine Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen zien wij regelmatig; de Grote Mantelmeeuw is veel minder talrijk. De laatste jaren komt de Zwartkopmeeuw voor in de broedtijd en afgelopen jaar was er voor het eerst een waarneming van Dwergmeeuwen op doortrek. De talrijkste meeuw in de Eempolders na de Kokmeeuw is de Stormmeeuw *Larus canus*. Daarom kijken we nu eens naar deze soort.

Stormmeeuw | Andrea Rietbergen

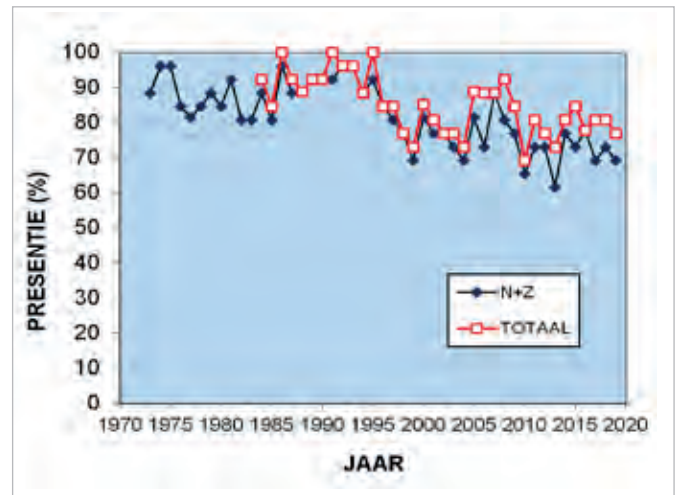
In de figuren 1 en 2 zien we een overzicht van de aantallen waargenomen Stormmeeuwen gedurende de tellingen. Vanaf het begin in 1973 nemen de aantallen geleidelijk toe tot ongeveer 1995. Daarna is er plotseling een afname en blijven ze dan gemiddeld ongeveer op hetzelfde niveau. Wel kunnen de aantallen van jaar tot jaar sterk verschillen. Soms veranderen die tussen twee opeenvolgende jaren met een factor twee! Dit komt doordat we soms grote groepen Stormmeeuwen zien, en op andere dagen maar een paar vogels. In figuur 1 is dit ook duidelijk te zien. De presentie neemt tussen 1995 en 2000 af, om daarna gemiddeld stabiel te blijven. Die afname komt vooral doordat ze minder vaak aanwezig zijn in de broedtijd. In de periode mei tot en met juli zagen we tot 1995 regelmatig nog wel een paar Stormmeeuwen, daarna is dat veel minder het geval.

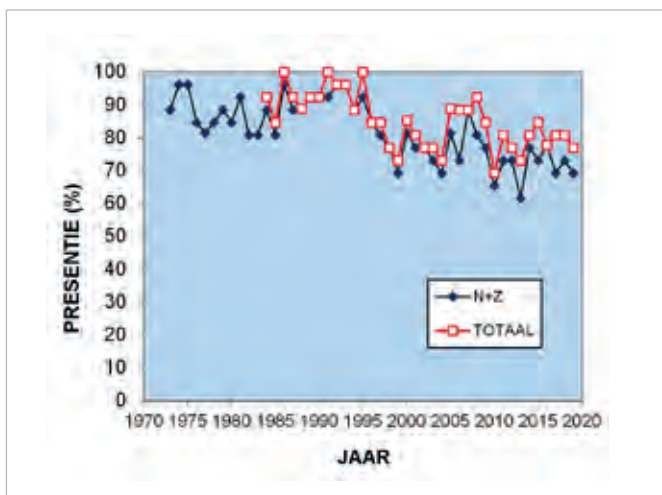

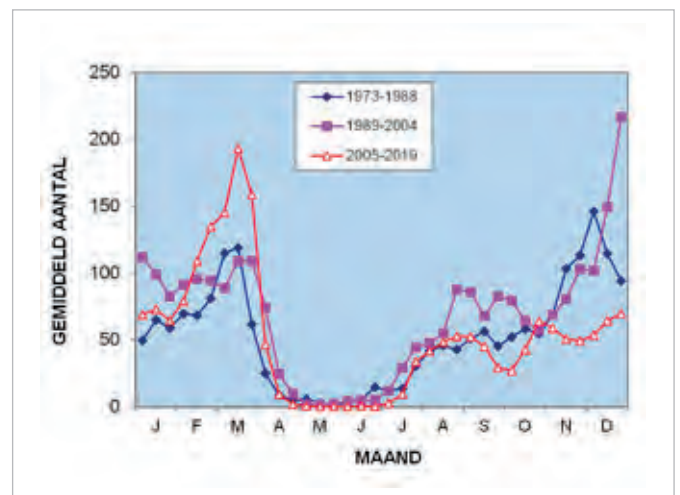
Figuur 1. Overzicht van alle waarnemingen van de Stormmew.

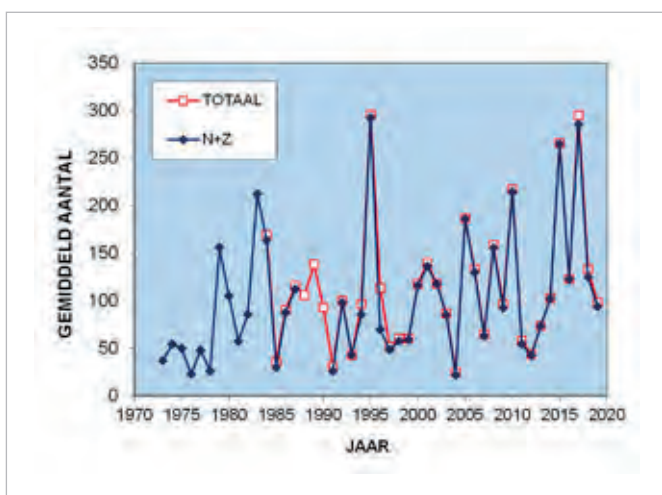
Figuur 2. Totaal aantal getelde Stormmeeuwen per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen..

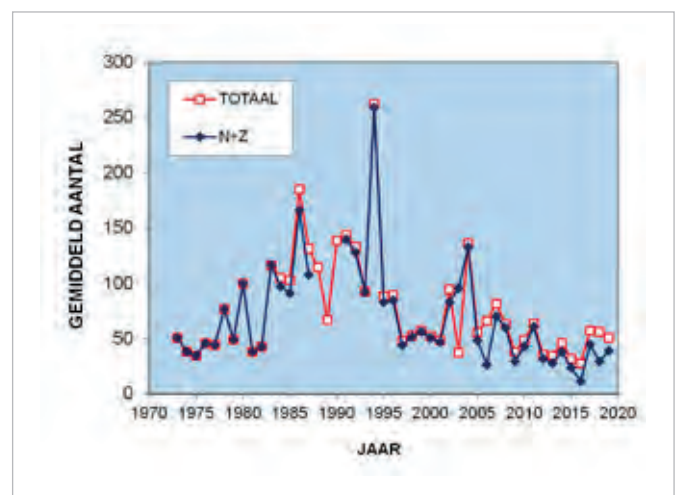
Figuur 3. De presentie van de Stormmew per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale presentie.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Stormmeeuwen per decade voor twee periodes van zestien en een periode van vijftien jaar.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Stormmeeuwen februari t/m maart. De rode lijn is het totaal, de blauwe lijn zonder de Oostermeent..

Figuur 6. Gemiddeld aantal Stormmeeuwen voor september t/m december. De rode lijn is het totaal, de blauwe lijn zonder de Oostermeent.

In de broedtijd zitten de Stormmeeuwen voornamelijk langs de kust. Voor het opgroeien van hun jongen hebben ze waarschijnlijk vis nodig. Na de broedtijd gaat een groot deel van de Nederlandse broedvogels naar het binnenland, waar ze vaak op weilanden foerageren.

Landelijk gaat het als broedvogel niet goed met de Stormmeeuw. Veel kolonies zijn verlaten, omdat de Vos in de duinen is opgedoken. Het broeden op platte daken compenseert dit maar zeer ten dele. Na de broedtijd komen er Stormmeeuwen die meer naar het oosten broeden naar Nederland om te overwinteren. Dit zijn er heel veel meer dan onze eigen broedvogels.

De verdeling over het jaar is samengevat in figuur 3. Vanaf eind april tot begin juli zien wij nauwelijks Stormmeeuwen in de polders. In die tijd zijn de vogels in hun broedgebied. Ongeveer sinds de eeuwwisseling zijn de aantallen, die al heel laag waren, duidelijk nog verder afgenomen. Dit hangt vermoedelijk samen met de afname van het aantal broedvogels in Nederland. Vanaf juli nemen de

aantallen in de Eempolders geleidelijk toe. In de winter blijven ze gemiddeld min of meer constant. In maart zien we de laatste jaren een duidelijke toename en begin april verdwijnen de Stormmeeuwen bijna helemaal uit de Eempolders.

Als we naar de ontwikkeling van de aantallen buiten het broedseizoen kijken zien we wat vreemds. Figuur 4 laat zien dat van september tot december de aantallen in de loop van de jaren afnemen. Dit gebeurt vooral in telgebied Noord. Vanaf februari tot maart nemen ze daarentegen duidelijk toe (figuur 5). Met name de piek in maart wordt steeds duidelijker. Deze piek is eigenlijk alleen zichtbaar in telgebied Zuid. Een ander opvallend verschijnsel is de relatief sterke toename in de laatste jaren in de Oostermeent gedurende november en december. Ik heb geen idee waarom sommige delen van de Eempolders in bepaalde delen van het jaar meer of minder geliefd zijn geworden bij Stormmeeuwen.

Het is merkwaardig dat wij bijna nooit onvolwassen Stormmeeuwen zien. Pas in

hun derde winter hebben Stormmeeuwen een volwassen kleed. De eerste en tweede wintervogels zijn goed te onderscheiden. Het lijkt er dus op dat de onvolwassen vogels ergens anders overwinteren. Blijven die aan de kust? Hetzelfde geldt overigens ook voor andere meeuwen als de Zilvermeeuw en de Kleine Mantelmeeuw. Ook van die soorten, die er vier jaar over doen om het volwassen kleed te krijgen, zien wij maar heel zelden onvolwassen exemplaren.

Referenties

- Jonkers, D.A., R.A. Kole, & J. Taapken (red.), 1987. *Vogels tussen Vecht en Eem*. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Hornman, M. et al. 2020 *Watervogels in Nederland 2017/2018*.
- SOVON-monitoringrapport 2020/01, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Stormmeeuw | Hans Hover

Witte Kwikstaart broedt in bosuilenkast op Cruysbergen

Dick A. Jonkers

Na afloop van een bijeenkomst in de Infoschuur van het Goois Natuurreservaat bij Cruysbergen op 6 juli 2020 vloog uit een bosuilenkast een Witte Kwikstaart weg. Het was geen kast, die ergens aan hing, maar een die op een picknicktafel stond te wachten om naar elders vervoerd te worden. Nieuwsgierig geworden keek ik in de kast en trof daar een leeg nest in aan.

Op 10 juli, na eerst vanaf een afstand te hebben gekeken, zag ik weer een kwikstaart uit de kast vliegen. Bij een snelle controle trof ik vier eitjes aan. Mogelijk was dit al een tweede broedsel. Het eerste broedsel zou in de aangrenzende overkapte loopstal kunnen hebben plaatsgevonden.

Van Witte Kwikstaarten is bekend, dat het half-holenbroeders kunnen zijn. In dit geval was het dus een echte holenbroeder. Bij het Landelijk Netwerk voor Studies aan Nestkastbroeders, dat het nestkastonderzoek in ons land coördineert, zijn ook wel broedende Witte Kwikstaarten in kasten van Grauwe Vliegenvangers aangetroffen, maar nooit in andersoortige kasten (mededeling Ronald Beskers).

Bosuilenkast | Dick A. Jonkers

Witte Kwikstaart | Hans Hover

Witte Kwikstaart | Hans Hover

Vogelhospitaal Naarden

In het vorige nummer heeft u kunnen lezen dat na ruim drie spannende en zware maanden met een opnamestop, het Vogelhospitaal in Naarden weer open is. Wie had gedacht dat ik daar zelf, samen met mijn buurmeisje Nina onverwacht een vogel naartoe zou brengen?

Nina en de gewonde Huismus

Doortje van Dijk

Zondagmorgen 31 mei 2020.
In de Siriusstraat stopt Nina een gewonde fladderende Huismus voorzichtig in een doosje. Samen gaan we naar het Vogelhospitaal in Naarden.

Oeps, die duif is zeker niet meer te redden?

Deze Huismus heeft gelukkig niets gebroken en alleen maar heel hard z'n kopje gestoten.

In het Vogelhospitaal zijn strenge corona-regels en wij wachten op gepaste afstand met het vogeltje op schoot.

Jemig, ik mag zelf het hele formulier invullen. Even goed concentreren.

De doos gooien wij zelf weg en de informatiebrochure is zo interessant dat deze al wandelend richting de auto gelezen wordt.

VWG informatie

WIJZIGINGEN LEDENREGISTER

Selectie van 22-05 t/m 25-08

Nieuw	8
Geroyeerd	0
Opgezegd	1
Overleden	2
Nieuw en vervallen	0
Totaal	870

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

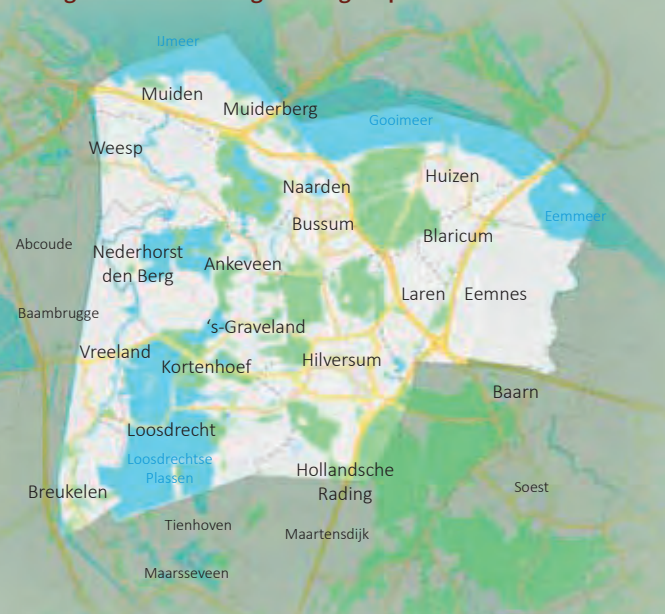
INLEVEREN KOPIJ

VOOR 28 SEPTEMBER 2020

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer

Werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Contributie en lidmaatschap

Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan. De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,- per jaar. Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal € 7,- per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift. Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als **ANBI** aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Programma

De excursies en lezingen worden weer opgestart. Aanmelden is verplicht, dat gaat via het betreffende programma-onderdeel op de website: www.vwggooi.nl/index.php/programmamaxx. In de maanden september tot en met december willen we meer activiteiten plannen. Die zullen worden aangekondigd via de nieuwsbrief en op de website.

Donderdag 24 september 2020. Lezing 'Mongolië' door Wim Sluijs.
LET OP andere locatie, De Drie Dorpen, Cannenburgerweg 51 te Ankeveen.
Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Aanmelden verplicht, via de website.

Donderdag 15 oktober 2020. Lezing 'De Wilde Eend, vogel van het jaar 2020' door Erik Kleyheeg (SOVON).
LET OP andere locatie, De Drie Dorpen, Cannenburgerweg 51 te Ankeveen.
Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Aanmelden verplicht, via de website.

Donderdag 19 november 2020. Lezing 'Vogeltrek bij Batumi, Georgie' door Folkert de Boer.
LET OP andere locatie, De Drie Dorpen, Cannenburgerweg 51 te Ankeveen.
Aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.
Aanmelden verplicht, via de website.

Adressenlijst

Website <http://vwggooi.nl>

Bankrekening Triodosbank rekening nummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huub Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Niek Wieringa	Zoddeland 12, 1394 KR Nederhorst den Berg	06-48477299	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	vacature			avifauna@vwggooi.nl
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	035-6422629	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	Doortje van Dijk	Siriusstraat 52, 1223 AP Hilversum	06-20595083	doortje@doortje.nl

Nuttige adressen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Vogelherkenningscursus	Francis Bakker	Schuttersweg 81, 1217 PW Hilversum	035-6560067	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins	Hindelaan 23, 1216 CS Hilversum	035-6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035-6248716	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning	W. Barentzweg 88, 1212 BN Hilversum	035-5268281	pw.keuning@xs4all.nl
Vogelhospitaal Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Buitenland excursies	Evert Constandse		035-5317565	buitenland@vwggooi.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen	Koggewagen 88, 1261 KD Blaricum	035-5241123	fotografie@vwggooi.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			
Website www.vwggooi.nl	Dirk Prop		06-44734989	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl of via de website			
Vogelwaarnemingen	zie www.gooi.waarneming.nl			

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie: zie voor het indienen van projectvoorstellen de website van de VWG. Adres: vogelfonds@vwggooi.nl

Subgroep Onderzoek en Bescherming	Coördinatoren	Telefoon	E-mail
1. Watervogeltelling	vacant		
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij	035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen	035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Zwaluwenonderzoek	Dick Jonkers/Gert Bieshaar	035-5260456	dickjonkers@telfort.nl
5. Zwaluwkring Huizen	Mieke Pieren-Olijhoek	06-44101890	zwaluwen@vwggooi.nl
6. Zwaluwkring Ankeveen	Arda van der Lee	035-6562309	alder306@planet.nl
7. Zwaluwkring Hilversumse Meent	Pieter Schut/André van Soest	035-6936811	pieter.schut@planet.nl
8. Vogelringstation	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
9. Nestkasten	Ronald Beskers	035-5387341	nestkastonderzoek@vwggooi.nl
10. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout	035-6289470	harryderooij@planet.nl
11. Roofvogels	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
12. IJsvogels	Jelle Harder	035-6937858	jelleharder@hetnet.nl
13. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg	06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl

Coördinatieteam Onderzoek en Bescherming Jan Mooij en Dirk Prop

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

